

Tøxens Skole i krigsårene

Af Mogens Hartvigsen

I de følgende år går det stille og roligt på skolen. Indførelsen af mellemkoleordningen i 1937-38 giver ingen anledning til problemer, og først med den tyske besættelse af Danmark i april 1940 kommer der uro i den daglige gænge. I Køge skolevæsenes årsberetninger kan læses, at der til stor gene for undervisningen indkvarteres tyske tropper i skolernes bygninger i en god måneds tid i foråret 1940. Man må indrette undervisningslokaler andre steder i byen, der må foretages opdelinger, så et klasseværelse bliver til to osv. Gymnastikundervisningen må opgives om vinteren, da brændselsmangelen forhindrer opvarmning af gymnastiksalene. At det har været en problematisk tid at have børn i ses af, at skoletandlægen minder om, at mælk og gulerødder trods alt bør indgå i børnenes daglige kost, at skolelægen med bekymring konstaterer en faldende beklædningsstandard og af, at skolevæsenet sender »15 svagelige drenge« på feriekoloni i Strøby. Brændselsituationen forværres, og mens man i 1914-42 så sig i stand til at give alle skolens elever »et renselsesbad« på den kommunale badeanstalt hver 14. dag, afskaffes dette for de ældre elever i vinteren 42-43. Disse elever må i stedet i omklædningsrummet tage til takke med et »tempereret motionsbad«, hvad det så har været. Rart lyder det ikke. Da Brochmands Skole i marts 1943 beslaglægges af tyskerne, bliver situationen uholdbar. Der er af Tøxens Skoles to gymnastiksale kun den ene til rådighed, og i det hele taget skæres så meget ned på undervisningstimeantallet, at man tilbagekalder tidligere udsendte opslag om ledige stillinger. I skolens dagbog finder man den beskæmmende oplysning, at af 312 tilmeldte elever bestod kun 63 en cyklistprøve arrangeret af politi og lærere. Videre får man sammesteds færten af, at nogle enkelte lærere har været mere duperet af tysk effektivitet og den ariske races overlegenhed end godt var. Efter henstilling fra de tyske myndigheder bevilges nemlig tre lærere 14 dages orlov i november 41 for at foretage en studierejse til Tyskland.

Lyspunkter findes. Det er i januar 1943 Køge ungdomsskole starter op i lokaler på Tøxens Skole.

Med krigens slutning og nogen tid derefter bliver lokalesituationen helt umulig, idet skolen i krigens sidste måneder må afgive mange lokaler til soldater og tyske flygtninge og også efter befrielsen – for at det ikke

skal være løgn – stadig må afse lokalerne, nu til modstandsbevægelsen. Først i slutningen af sommeren '45 kan skolen igen anvende lokalerne til deres egentlige formål.

Men der er andre problemer i krigsårene. Der skulle på Tøxens skole i 1944 indrettes tilflugtsrum, og det gav daværende temperamentsfulde politimester Bro anledning til heftig polemik med »det høje luftværn«. Vagn Bro og stadsingeniøren foreslår, at man forstærker gangen i stueetagen med 30 cm (!) tykt tømmer, men luftværnet vil have rummene indrettet i kælderen. Politimesteren forklarer, at det kan man ikke, for disse rum tjener andre formål, f.eks. har socialtjenesten køkken i en del af kælderen (det var i den midterste del, hvor man bl.a. fremstillede marmelade til uddeling blandt byens trængende familier). Det er med slet skjult triumf, at politimesteren til sidst meddeler, at luftværnet efter en besigtigelse af lokaliteterne godkender hans planer.

Krigen får en ende, og de sidste efterdønninger spores i 1946 i lærerrådsprotokollen, hvor det meddeles, at »nazisternes« embeder vil blive opslået ledige, når »den sidste dom er faldet«. »Nazisterne« har antagelig været i hvert fald de tre rejselystne herrer, som fik orlov i november '41.